

II — YARGITAY CEZA KARARLARI

BASIN SUÇU — MAĞDURUN SIFAT VE HİZMETİ UNSURU

Özü : Basın yoluyla işlenen suçlarda cezanın arttırılması için mağdurun sıfat ve hizmetinden dolayı suçun işlenmiş olduğunun sabit olması şarttır.

6334 sayılı kanun. 1. f. 1-2.

Hadise - Hüküm : 6334 sayılı kanuna muhalefetten maznunlar Kasım Gülek, Nihat Subaşı ve Süleyman Şinasi Berker haklarında yapılan duruşma sonunda : Maznunlardan Şinasi Nahit Berk'in 10 Nisan 1956 tarihli (Ulus) gazetesinin birinci sahifesinin 8. ci sütununda (Sıradan) başlığı ile çıkan yazıyı yazmak ve diğer maznun Nihat Subaşının yazı işleri Müdürü bulunduğu gazetede bu yazıyı neşretmek ve Kasım Güleğin de bu gazetenin sahibi olduğu halde bu yazının neşrine müsaade etmek suretiyle Başvekil Adnan Menderese sıfatı dolayısıyla neşren hakarete buldukları sabit olduğundan fıkra muharriri Şinasi Nahit Berker ile gazetenin yazı ileri müdürü Nihat Subaşının hareketlerine uyan adı geçen kanununun birinci maddesinin iki numaralı bendi gereğince altışar ay müddetle hapislerine ve biner lira ağır para cezasıyla mahkûmiyetlerine ve fiilin muvafakat veren Başvekil Adnan Menderesin resmî sıfatından dolayı işlenmiş olduğundan aynı maddenin son fıkrasınca cezaları üçte birer arttırılarak binnetice sekizer ay hapis ve 1333 er lira 30 ar kuruş ağır para cezasıyla mahkûmiyetlerine ve gazete sahibi bulunan diğer maznun Kasım Güleğin hareketine uyan adı geçen kanunun beşinci maddesince her iki maznuna hükmedilen para cezaları mecmuunun beş misli olan (13333) lira para cezasının tahsiline dair Ankara Toplu Basın Mahkemesince 30/5/1957 tarihli hüküm verilmiştir.

4. C. D. K. : Maznun Kasım Güleğin son seçimlerde Adana Mebusluğuna seçildiği ve teşriî masuniyet iktisap eylediği dosya arasında mevcut Adliye Vekâletinin 9/11/1957 tarih ve 2567 sayılı yazısında bildirilmiş olduğundan mumaileyh hakkında halen tetkikat icrasına mahal olmadığına, diğer maznun Nihat Subaşı ile Süleyman Şinasi Berk'erin temyizlerine hasren yapılan tetkikat neticesinde suça mevzu teşkil eden (Sıradan) başlıklı yazı ve bu yazıda kullanılan lafız ve tabirler müşteki Adnan Menderesin itibarını kıracak mahiyette bulunduğu cihetle bu noktaya matûf temyiz itirazları yerinde görülmemiş ise de; 6334 sayılı kanunun birinci maddesinin son fıkrasıyla cezanın arttırılması için mutazarrının sıfat ve

hizmetinden dolayı suçun işlenmesi şart olduğuna göre hangi sıfat ve hizmet dolayısıyla bu suçun işlendiği izah kılınmaksızın mezkûr fıkra ile cezanın arttırılması ve dava konusu yazının müşteki Adnan Menderesin Seyhan Barajının açılışı münasebetiyle irat etmiş olduğu nutukta muhalefeti istihdaf ederek sarfettiği sözlere karşılık olarak yazıldığı anlaşılmasına göre bu hususun kanunî veya takdirî tahfif sebebi teşkil edip etmediğinin karar yerinde münakaşasız bırakılması yolsuz ve temyiz itirazları bu itibarla varit bulunmuş olduğundan tebliğnamedeki tasdik talebinin reddiyle hükmün adı geçen maznunlara ait kısmının mezkûr sebeplerden dolayı bozulmasına 12/2/1958 tarihinde karar verilmiştir.

C. Başsavcılığın İtirazı : Neşren hakaret suçunun Seyhan Barajının resmen açılışı münasebetiyle müşteki Adnan Menderesin Başvekil sıfatıyla irat ettiği nutukla alâkalı bulunduğu gerek dosyadaki evrak mündericâtından ve gerekse mahkeme kararındaki izahlardan açıkça anlaşılmakta bulunmuş ve esasen maznun Süleyman Şinası Berkin (Sıradan) başlıklı yazısında dahi bu resmî sıfatın mevcudiyeti sarahaten kayıt edilmiş ve 6334 sayılı kanunun birinci maddesinin son fıkrasıyla cezanın arttırılması bu gerekçelere istinat ettirilmemiş olduğu halde mezkûr fıkranın tatbikinin yolsuz olduğuna dair bozma varit bulunmadığından b usebeple işin itirazın incelenmesi ve 3. cü ceza dairesinin 12/2/1958 tarih ve 9375/2636 sayılı kararının b unoktaya dair olan bozma hükmünün kaldırılması ve hükmün bu kısmının tebliğname veçhile tasdiki) hususunda itiraz edilmiştir.

C. G. K. K. : Hususî daire ilâmında gösterilen mucip sebeplere göre itiraznamede yazılı düşünce varit olmadığından reddine 31/3/1958 tarihinde ekseriyetle karar verildi.

Y. C. G. K. K. 31/3/1958 K. 28.

İHTİKÂR KASDI — MAL FİYATI

Özü : Kesin bedele dayanmayan bir satışta ihtikâr kasdı bulunup bulunmadığının araştırılmaması yolsuzdur.

MKK. 31/2A, 57-4.

Hadise - Hüküm : Fazla fiatla inşaat demiri satmak suretiyle millî korunma kanununa muhalif harekette bulunduğu iddiasıyla maznun Mustafa Necip Atayın adı geçen kanunun 6731 sayılı kanunla muaddel 31/2-A, 57/4, 68 ve ceza kanununun 80 ve 59 uncu maddeleri gereğince iki ay 27 gün hapis, 972 lira 10 kuruş ağır para cezalarıyla ve fer'î cezalarla mahkûmiyetine dair Keçiborlu asliye ceza mahkemesince hüküm verilmiştir.

5. C. D. K. : Maznunun ilk mübayaasının kesin bedele dayanmamasına göre neticenin lehte ve aleyhte çıkması mümkün olduğu gibi kurus kesirinin vahide iblâğında da bu günkü piyasa şartlarına ve para vahidine göre ihtikâr kastı aranmayacağı aşikâr ve esasen milli korunma kanununun tesbit ettiği şartlara göre satış fiyatının bütün şümuliyle ve doğru olarak tesbit ve takdir kudretinden mahrum olduğu anlaşılan maznunun Belediye Rejisinden fiat alması ve bilâhara kat'î satış fiyatı kendisine bildirince yine müşterilere iade edeceği miktarı tayin için belediye reisine ve malmüdürüne müracaat etmiş bulunması ve ihbardan bir gün önce belediye reisinin tenbihine uyararak yeni vazifeye başlıyan kaymakama başvurması da maznunda yüksek fiyatla satış kastı bulunmadığını kabule müsait iken lehindeki bu delil ve karineler esaslı şekilde tahlil ve münakaşa edilmeden, kazanç kasdiyle hareket ettiğini gösteren deliller tebarüz ettirilmeden mahkûmiyetine karar verilmesi kanun hükümlerine aykırı olduğundan bazulmasına karar verilmiştir .

Mahkeme evvelki hükümde ısrar etmiştir.

C. G. K. K. : Dosya mündericatına, tahikat safahatına göre hususî daire ilâmında gösterilen bozma varit olup uymak gerekirken neski hükümde ısrara karar verilmesi yolsuz, maznunun ve C. Müddeiumumisinin temyiz itirazları yerinde olduğundan mezkûr hükmün tebliğnamede yazılı mütalâa veçhile bozulmasına ittifakla karar verildi.

Y. C. G. K. K. 3/3/1958 E. 5/15 K.14.

İHTİKÂR — YAMA ÜCRETİ — UNSUR YOKLUĞU

Özü : Kalaylanan kabın yaması için alınan ücret ihtikâr cürmünü meydana getirmez.

MKK. 31/2, 57/4.

Hadise - Hüküm : Tarife fevkinde kalay ücreti almak suretiyle milli korunma kanunu hükümlerini ihlâl eylediği iddiasıyla maznun Mehmet Altunlunun sözü geçen kanununun 6731 sayılı kanunla muaddel 31/2, 57/4. cü maddeleri gereğince üç ay hapis ve bin lira ağır para cezalarıyla ve fer'î cezalarla tecziyesine dair İskilip asliye ceza mahkemesince hüküm verilmiştir.

5. C. D. K. : Müşteki tarafından da teyit olunan savunmaya nazaran kalaylanmak üzere getirilen kaplar arasında bulunan bir kap için maznunun ayrıca yama yaptığı ve bunun için 450 kuruş aldığı ve yama içinde milli korunma kanununa göre bir fiat tayin edilmediği ve fazlalığın bu yamaya tahmili mümkün olduğu nazara alınmaksızın ve mucip sebepleri gösteril-

meksizin maznunun tarifeden fazla kalay ücreti aldığıın kabulıyla mahkûmiyetine karar verilmesi kanuna aykırı görüldüğünden bahsiyle bazulmuştur.

Mahkeme evvelki hükümde ısrar etmiştir.

C. G. K. K. : Dosya mündericatına ve tahkikat safahatına nazaran mağdurun da kabul ettiği veçhile kalaylanmak üzere verilen kaplarından birisi maznun tarafından aynı zamanda parça konup yamanmak suretiyle tamir edilmiş, yama ve tamir ücreti olarak millî korunma kanununa göre ayrı bir fiat tarifesi kabul ve tatbik edilmediği de anlaşılmış bulunduğuna göre hususî daire ilâmında gösterilen bozma varit ve uyulması gerekli iken evvelki hükümde ısrara karar verilmesi yolsuz maznunun temyiz itirazları yerinde olduğundan tasdik istiyen tebliğnamede yazılı mütalâanın reddiyle mezkûr hükmün bozulmasına ittifakla karar verildi.

Y.C. G. K. K. 31/3/1958 E. 5/26 K. 25.

MEŞRU MÜDAFAA — MÜDAFAA SINIRINI AŞMA

Özî : Sanığın kendisini bıçakla takip eden öldürülen Namık'a korkutmak maksadiyle havaya ateş etmesine rağmen tecavüzüne devam etmesi ve aralarındaki mesafenin 2-3 metre kısılması halinde sanığın, öldürülenin bu ısrarlı ve silâhlı tecavüzünü def zaruretiyle tabancasıyla ateş etmiş olması meşru müdafaa ve hayati olan yerinden yaralı olarak öldürmesi bu müdafaa sınırını tecavüzdür.

TCK. 49, 50.

Hadise : Öldürülen Namık ile Sanık Fehim arasında bir arazi meselesinden dolayı husumet vardır. Olay günü Namık sarhoş bir halde kahveye gelmiş ve orada rastladığı sanığa bir tokat atmıştır. Sanık Fehmi dışarı çıkarılmış ve Namık da dışarı çıkarak sanığı takip ve ona elindeki bıçakla hücum etmiş, sanık korkutmak maksadiyle Namık'a tabancasını havaya boşaltmıştır. Fakat öldürülen Namık hücumuna devamla sanığı 2-3 metre kadar yaklaşmış ve bu sırada sanık tabancasıyla ateş ederek Namık'ı göğsünden yaralayıp öldürmek suretiyle meşru müdafaa sınırını tecavüz etmiştir.

Hüküm : Samsun ağır ceza mahkemesi sanığı TCK. nun 448, 51/2. maddeleriyle mahkûm etmiştir.

I. C. D. Bozması : Toplanan delillere, mahkemece yapılan keşfe, hadisenin cereyan tarzına, tasvir ve kabule göre iki taraf arasında bir arazi ihtilâfı bulunduğu, masebakı kötü, umumiyetle mütecaviz ve her kesi kor-

kutan bir kimse olduğu karar yerinde belirtilen maktulün kahveye bıçağı kolu içinde olduğu halde girdiği ve bir kısım şehadete göre bu bıçakla maznunun üzerine yürüdüğü, maznuna bir tokat vurması üzerine kahvede bulunanlar tarafından maznunun dışarı çıkarıldığı ve onu takiben maktulün de çıkıp hücum ve taarruzla kaçan sanığı bıçağını çekerek arkasından takip ettiği ve maznunun (gelme üzerime) demesine ve korkutmak için havaya bir el endaht etmiş olmasına rağmen (senin kurşunun bana isabet etmez) diye tecavüzünü devam ettiği, maznun ikinci defa atmak istemiş-sede tabancası tutukluk yaptığından atamadığı, maktulün maznuna biraz daha yaklaşarak aralarında iki üç metre kadar kısa bir mesafe kalınca maznunun bu ısrarlı ve müsellâh tecavüzü defî zaruretiyle tabancasını yine endaht ettiği, maktulün göğsüne isabetle ölmüş bulunduğu anlaşılmaktadır. Keşifte yapıla nkrokiye nazaran kahveden itibaren 70-80 adım kadar maktulün maznunu takip ettiği tesbit edilmiştir. Güzergâhtaki natamam ev saklanmağa müsait değildir. Otopsi raporuna, şehadete ve ki tarafı lâ-yikiyle tanıyan bilirkişinin mütalâasına göre maktul 35 yaşlarında dinç ve çevik, 326 doğumlu bulunan maznunun zayıf ve nahif bulunduğu anlaşılmaktadır. Gerçi maktulün maznunu elinde bıçakla arkadan takip ettiği bu sahada kaçmaya maddeten man iolacak bir engel yoksada aradaki yaş farkı, maktulün muhitte bıraktığı korkunç tesir, iki defa kortutup taarruzu bertaraf etmek için boşa endaht etmiş olmasına rağmen takiple aradaki mesafeyi kapatmış olması ve maznunun b uşartlar içindeki haleti ruhiyesi nazarı dikkate alınınca maznunun T.C.K. nun 49/2 uncu maddesindeki şartlar içinde bulunduğu nümayan olur. Maktulü kahve dışında beklemiş olsa maktul çıkar çıkmaz tevcihle ateş etmesi icap eder. Keşifte mazbut şehadete göre maktul, maznunu takiben kahveden çıkmıştır. Maznunun ilk endahtları tevcih ederek atmamış olduğuna göre de beklemediğinin ve böyle bir maksat takip etmediğinin kabulü iktiza eder. Maznunun maktulü hayati olmayan nahiyelerinden yaralaması icap ederken göğsüne tevcihle ateş etmiş olması yolundaki mucip sebep, 50 inci maddeye sevk hususunda ileri sürülebilecek bir sebep olmak gerektir. Bunlara göre isabet bulunmayan mütalâalarla maznunun meşru müdafaya ve fiilin bunun hududunu tecavüz şeklinde vuku bulunduğuna dair müdafaasının reddiyle 50 inci madde yerine 51/2 nin tatbiki,

Yolsuz, C. M. U. siyle maznunun ve duruşmalı tetkikat sırasında müdafinin temyiz itirazları bu itibarla varit bulunduğundan tasdik isteyen tebliğnamenin reddiyle hükmün bu sebeple bozulmasına 26/2/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

Bozmadan Sonraki Hüküm : Samsun ağır ceza mahkemesi kararı :

Sanığın TCK. nun 448. maddesi gereğince 24 sene, fiilin işlenmesinde meşru müdafa hududunu aşmış olduğundan 50. madde gereğince ağır

hapis hapse çevrilmek suretiyle neticeten 4 sene hapsine 31. maddenin tatbikine 11/4/1958 tarihinde karar verilmiştir.

1. C. D. Kararı :

Toplanan deillere, gösterilen gerekçelere ve uyulan bozma ilâmı mün derecatına göre müdahilin 50 inci maddedeki şartlar bulunmadığına ve maznunun 50 inci madde değil, 49 uncu maddenin tatbiki icap ettiği müteallik temyiz itirazları yerinde görülmediğinden reddine. Ancak, 50 inci madde ile ağır hapis, hapse çevrildiği halde âmme hizmetlerinden memnuniyet cezasının 20 inci madde ile tayini icap ederken 31 inci maddenin tatbiki yolsuz ve tebliğnamedeki mütalâa varit, şu kadarki üsulün 322 inci maddesine tevfikan bunun islâhı mümkün bulunduğundan 4 sene âmme hizmetlerinden memnuniyet cezasının üç aya indirilmek suretiyle hüküm tasdikine 18/6/1958 tarihinde ittifakla karar verildi.

Y. 1. Ceza D. E. 1764.

KİŞİDE HATA — YARALAMA — MAĞDURUN ŞAHSINDAN DOĞAN AĞIRLATICI SEBEP

Özü : Oğluna fırlattığı sopa ile kardeşini yaralamak suretiyle kişide hata eden sanık hakkında mağdur kardeşinin şahsından ileri gelen ve cezanın arttırılmasını gerektiren hükümün tatbikinde isabet yoktur.

TCK. 52, 456, 457/1.

Hadise - Hüküm : Oğluna vurmak için havale eylediği sopanın; özkardeşi Hasan'a isabetiyle adı geçen mağdur Hasan'ı kırk beş gün işinden kalacak derecede dövmekten maznun Hüseyin Yalçının bozmaya uyularak yapılan duruşması sonunda : T. C. Kanununun 456/2, 457/1, 59 uncu maddeleri gereğince (İki sene iki ay yirmi gün) hapsine dair Biga asliye mahkemesinden verilen 19/3/1957 tarihli hüküm temyiz edilmiştir.

4. C. D. Kararı :

Tasdikini mutazammın itiraz olunan 5/11/1957 tarihli karara karşı vaki tashih i karar talebinin reddine karar verilmiştir.

Bassavcılığın İtirazi : (T. Ceza kanununun 52 inci maddesinin açık hükümleri mantıkınca bütün cürümlerde mağdurun sıfatından neş'et eden ve maznunun cezasının teşdidini gerektiren sebeplerin her halde failine tahmil edilmemesi lâzım gelmektedir. Böyle olunca hata neticesi oğlu yerine kardeşine müessir fiil ika edilmiş olan maznunun hakkında; cürmün, fiilen oğul aleyhine işlenmemiş bulunması itibariyle usulî karabetten neş'et

eden cezayı teşdit edici sebebin tatbiki kabil olmadığı gibi cürüm kastının kardeşine taallük etmemesi noktasından da 457 inci maddenin birinci fıkrasında gösterilen sebepten dolayı cezasının teşdidine imkân bulunmamaktadır. Kaldı ki, cürmün oğul aleyhine işlenmesi kastedildiğine göre oğulun fiilinden doğan cezayı tahfi fedici sebeplerin maznun lehine nazarı itibare alınması 52/2, ci madde hükmü sarahatı iktizasındandır. Bu sebeple, cürüm kastının kendisi aleyhine müteveccih bulunmadığı kardeşlik sıfatından dolayı cezanın arttırılması kanuna aykırı görülmüştür. Yukarıda arz ve izah olunan sebeplere binaen keyfiyetin yüksek ceza umumî hey'etince tetkik ve hususî daire tasdik kararının reffile mahallî hükmün tashihi karar talebimiz veçhile bozulmasına karar ittihaz buyrulması) hususunda itiraz edilmiştir.

Y. Ceza G. K. K. : Dosya mündericatına ve tahikat safakatına göre kendisinden defter kalem parası istemekte olan oğlunu dövmek ve yaralamak kasdiyle havale eylediği sopanın ayrıcı rölünde bulunan özkardeşi mağdure hataen isabetle 45 gün iş ve gücünden kalacak derecede yaralanmasına sebebiyet veren maznun hakkında cürümde zarar gören mağdur kardeşinin şahsından neş'et eden ve cezanın arttırılmasını gerektiren T. C. K. nunun 457 inci maddesinin birinci fıkrası hükmüyle cezanın arttırılmasını aynı kanunun 52 inci maddesi sarahaten men'etmiş olmasına rağmen maznuna bu kanunun 456 inci maddesinin ikinci fıkrasına tevfikan tertip edilen cezanın 457/1 inci maddeye istinaden arttırılmasının yolsuzluğu aşikâr olması itibariyle bu hükmün tasdiki doğru olmadığı gibi zati hükme müessir bu esaslı tatbikat hatasının tashihi gerektiği halde bu yolda vaki tashihi karar talebinin reddinde de isabet bulunmamış ve itiraznamede gösterilen sebepler varit bulunmuş olduğundan dördüncü ceza dairesinin aleyhine itiraz olunan 27/2/1958 tarihli red kararının ve bundan evvel ittihaz ettiği 5/11/1957 tarihli tasdik kararının kaldırılmasına Biga asliye ceza mahkemesinin 19/3/1957 tarihli hükmü yukarıda belirtilen sebeple yolsuz ve maznunun temyiz itirazları yerinde görüldüğünden tasdik istemiş olan tebliğnamede yazılı mütalâanın reddiyle mezkûr hükmün bozulmasına ekseriyetle karar verildi.

Y. C. G. K. K. 24/3/1958 K. 26.

KIZLIK BOZMA — SÜRE — ŞİKAYET DİLEKÇESİ

Özü : Kızlık bozmadan dolayı takip yapılabilmesi için mağdurenin süresi içinde şahsi dava dilekçesi vermiş olması lâzımdır.

TCK. 108, 425.

Hadise - Hüküm : Hatice Dalel'in evlenmek vaadiyle kızlığını bozmaktan maznun Sabahattin Öztan'ın yapılan muhakemesi sonunda; altı aylık

mehil içinde şikâyetname verilmediği anlaşıldığından ceza kanununun 108 inci maddesi gereğince maznun hakkındaki âmme davasının düşürülmesine dair İstanbul asliye 4 üncü ceza hâkimliğince hüküm verilmiştir.

5. C. D. K. : Mağdurenin 21/2/1957 tarihli ifadesinde 5-6 ay evvel kızlığının bozulduğunu ve evlenme muamelesini yaptırmış olmasına nazaran maznunun caydığını bildirmiş, bir gün sonra dinlenen muhtar İbrahim de tarafların iki senedir karı koca olarak yaşadıklarını ifade etmiş ve mağdure 7/6/1957 tarihinde müdahale dilekçesi vermek suretiyle yazılı şikâyetini mahkeemeye aksettirmiş ve yine mağdure safhalarda yaşının 1340, 1940 olduğunu söylemiş, yokluk kâğıdında mağdurenin 1929 doğumlu olduğunu kayıtlı bulunmuş olduğuna nazaran;

A — Mağdure ile maznunun evlenme muamelelerine ait ne gibi muameleler yapıldığının, en son muamelenin hangi tarihte cereyan ettiğinin tesbiti ile maznunun evlenmekten nükûl tarihinin takdiri ve ona göre müdahale dilekçesinin şikâyet müddeti zarfında verilmiş olup olmadığının;

B — Mağdurenin doğum kaydı celp olunarak reşit bulunmadığı anlaşılırsa ceza kanununun 416 inci maddesinin son fıkrasına göre tecziyesi icabedip etmediğinin; münakaşası ile leh ve aleyhdeki deillerin mucip sebeplerle red ve kabullerinin yapılması lüzumlarından zuhul edilmesi;

C — Maznunun sorgusunun icra olunmaması kanuna aykırı ve müdahilin temyiz itirazları ile tebliğname mündericâtı bu itibarla yerinde görüldüğünden bahsiyle bozulmuştur.

Mahkemenin ısrar kararı :

Açılan dava mağdurenin kızlığının evlenmek vaadiyle maznun tarafından bozulmuş olmasından ibaret olup mağdurenin kızlık muayenesi sonunda verilmiş olan 21/2/1957 tarihli raporla izalei bikrin yaki ve fakat yeni olmadığı bildirilmiş ve mağdure de, bikrinin muayene tarihinden 5-6 ay evvel izale edildiğini menkuz zabıtnamenin birinci sayfasında sarahattan bildirmiş ve davacı tarafından 16/3/1957 tarihli iddianamenin tanziminden evvel ceza usulü M. Kanununun 151 inci maddesine uygun şekilde verilmiş bir şikâyetnamesi de mevcut bulunmamış ve T. ceza kanununun 423 üncü maddesindeki suçun teşekkülü için evlenmek vaadiyle kızlığın bozulması lâzım ve suç bu suretle tekevvün etmiş olması itibariyle ceza kanununun 108 inci maddesindeki altı aylık sürenin kızlığın bozulması tarihinden başlayacağı tabii ve takarrür etmiş içtihatlar da bunu teyit etmiş bulunmaktadır. Mağdurenin dosya içerisinde nüfus kaydı bulunmakla beraber hazırlık tahkikatında 340 doğumlu olduğunu söylediği görülmüş ve nakızdan evvel duruşmada ifadesinin alındığı sırada 1940 do-

ğumlu yazılması sebebinin daktilo hatası bulunduğu açıkca zâhir ve bu sebeple mağdurenin 30 yaşından fazla reşit bulunması hasabiyle ceza kanununun 416/son fıkrasının tatbikinin mevzu bahis olamayacağı bedihî bulunmuş ve bu durumlar müvacehesinde maznunun sorgusunun yapılması olmasının netice üzerinde hiç bir tesiri olmayacağından temyiz ilâmında ileri sürülen bozma sebeplerinde isabet görülmemiştir.

C. G. K. Kararı :

Dosya mündericatinde gösterilen mucip sebeplere maznun hakkında evlenme vaadiyle kızlık bozmaktan dolayı açılan davanın iddianamesinin tanzim edildiği 16/3/1957 tarihinden evvel verilmiş olması lâzım gelen ve takibat yapılabilmesi için T. C. K. nun 425 inci maddesinde vücudu şart kılınan mağdure tarafından tanzim ve tevdi edilmiş bir şahsî dava istidası bulunmamış olduğundan binnetice ısrar hükmü yerine görülmekle müdahilin varit görülmeyen temyiz itirazlarıyla bozma istenen tebliğnamede yazılı mütalâanın reddile mezkûr hükmün tasdikine ittifakla karar verildi.

Y. C. G. K. K. 17/3/1958 E. 5/19 K. 19.

HIRSIZLIK KASDI — MAHALLİ ÖRF

Özü : Mahalli örf ve âdet icabı başkasına ait şeyin alınmasından hırsızlık kasdı yoktur.

TCK. 492/8.

Hadise - Hüküm : İdaresinde bulunan çift atlı arabaya bindirdiği Arif Erdoğanla Elif ve Emine adındaki kadınlarla birlikte kazaya gitmekte oldukları sırada yol kenarında Arif Şanlıya ait olup biçilerek deste halinde tarlada bırakılan arpalardan bir kısmını arabada oturanların altına sermek veya faydalanmak maksadiyle alarak arabaya atmak suretiyle hırsızlıkta bulunduğu iddiasıyla maznun Ömeroğlu Cafer Karaca hakkında 3005 sayılı kanuna göre yapılan duruşma sonunda : T. C. K. nun 492/8, 522/1 ve 525 inci maddelerine göre neticeten 8 ay müddetle hapsine, bu kadar da emniyeti umumiye nezareti altında bulundurulmasına, yediemindeki arpa mahsulünün mağdura iadesine, dair çifteler asliye ceza mahkemesince hüküm verilmiştir.

2. C. D. K. : 1 — Maznun arabanın içinde bulunan kadınların talep ve teklifi üzerine oturmak maksadiyle altmış kuruş değerindeki arpa başaklarının alınmasında mahalli örf ve âdette tetkik ve tahkik olunarak neticesine göre hırsızlık kasdı bulunup bulunmadığının münakaşasından zühul ile yazılı şekilde mahkûmiyet kararı verilmesi;

2 — Maznun muhtar vasıtasıyla iade talebinde bulunmuş olmasına göre 523 üncü maddeye yer olup olmadığının düşünülmemesi yolsuzdur.

Mahkeme evvelki hükümde ısrar etmiştir.

C. G. K. K. : Dosya mündericatına, maznunun müdafaasına ve şahadete göre hususî daire ilâmında gösterilen bozma varit olup uymak gerektiği halde evvelki hükümde ısrara karar verilmesi yolsuz, maznunun ve mafevk Eskişehir C. Müddeiumumisinin temyiz itirazları yerinde görüldüğünden mezkûr hükmün bozulmasına ekseriyetle karar verildi.

Y. C. G. K. K. 3/3/1958 E. 2/25 K. 25.

MEMNU HAKLARIN GERİ VERİLMESİ — YARGILAMA MASRAFLARI

Özü : Yargılama masraflarının ödenmiş olduğuna dair olan belge memnu hakların geriverilmesi şartlarından değildir.

C. M. U. K. 417/2.

Hadise - Karar : Talebesi Hayriye Erbenin manevî cebirle müteaddit defalar ırzına geçmekten ve diğer talebeleri Kadriye Altındanizer ve arkadaşlarının muhtelif tarihlerde ırz ve namuslarına tasaddide bulunmaktan kesin surette altı sene (35) ay yedi gün ağır hapis ve müebbeden âmme hizmetlerinden memnuiyetine ve ayrıca mahcuriyet cezalarına hükümlü bulunan öğretmen Besim Çelebinin sebkeden memnu haklarının iadesi talebinin reddini mutazammın olmak üzere Diyarbakır ağır ceza mahkemesinden verilen 25/1/1957 tarihli hüküm temyiz edilmiştir.

5. C. D: Kararı : Memnu hakların iadesi şartları, ceza kanununun 122 ve 123 üncü maddelerinde musarrah olup ceza usulünün 417 inci maddesi ise tetkiki müstelzim ve kanaata medar vesaiki tesbit etmekte olduğu gibi maznunun mahkûm olduğu muhakeme masraflarını vaktinde tediye etmemiş bulunması hususunun suiniyetinden iler igelebileceği kadar bilgisizlikten, ihmâlden veya parasızlıktan da doğması mümkün ve aleyhteki ihtimalin kabulü için kâfi şartlar gayrimevcut bulunmakta ve aynı zamanda hususî kanunları icabı maznunun şahsından veya menkûl; gayrimenkul mallarına el konulmak suretiyle tahsili mümkün olan muhakeme masrafını tahsil edememiş olan idarenin müruru zamana uğradığını öne sürerek müracaat sahibinin tediye arzusunu kabul etmediği de dosya mündericatından anlaşılakta bulunduğu nazaran suiniyete dayandığı kat'î surette tesbit edilemeyen ve memnû hakların iadesi şartlarından değilde sadece mahkemenin takdirine esas olacak vesikalardan bulunan ve maliyenin cevabına göre bundan sonra temin ve tedarikine de imkân olmıyan bir vesi-

kanun âdemi mevcudiyetinden bahsiyle ve başka bir sebebe dayanılmaksızın yazılı şekilde karar verilmesi, kanun hükümlerine aykırı ve müstedinin temyiz itirazları bu bakımdan yerinde görüldüğünden hükmün bozulmasına karar verilmiştir.

C. Başsavcılığının itirazı :

(Memnû hakların iadesi talebinde bulunabilmek için lüzumlu şartların nelerden ibaret olduğu T. C. K. nunun 122 inci maddesinde gösterilmiş olup bu şartların tahakkuku mahkûma ancak memnû haklarının iadesi talebinde bulunmak imkânını bahşeder. Bu şartların tahakkukundan sonra memnu hakların ne surette iade olunacağı da 124 üncü maddede açıklanmış ve bu madde ile ceza muhakemeleri usulü kanununa atıfta bulunulmuştur. Memnû hakların iadesine karar verilebilmek için zikri geçen 122 inci veya 123 üncü maddelerde yazılı şartların vücudu lâzım fakat kâfi değildir. Kanun aynı zamanda C. M. U. K. nunun 417 inci maddes hükmünün de yerine getirilmiş olmasına emir etmektedir. Bu maddenin iki numaralı bendinde muhakeme masraflarıyla hükmolunmuş ise şahsî hakların ödendiğini müsbit vesikaların memnû hakların iadesi dilekçesine eklenmesi gerekeceği tasrih edilmiş olduğu halde hadisemizde mahkûmun dilekçesine böyle bir vesika eklenmiş değildir. Bilâkis mahkeme masraflarının tahsil edilmediğini tesbit eden belgeler dosya içindedir. Muhakeme masraflarının ödenmemesi ne gibi sebeplerden ileri gelirse gelsin, bunda mahkûmun dahil ve tesiri bulunsun veya bulunmasın bu hususlar kanuna sarih emrinin yerine getirilmemiş olması karşısında haizi tesir olmamak iktiza eder. Arzedilen sebeplerle yüksek beşinci ceza dairesinin bazma ilâmında isabet görülemediğinden ceza umumî heyetince zikri geçen daire ilâmının kaldırılması ve mahallî hükmün tasdiki) itirazın istenmiştir.

Dosya mündericatına ve hususî daire ilâmında izah olunan sebeplere göre yerinde olmıyan itirazın reddine ve gereği yapılmak üzere dosyanın C. Baş Müddeiumumiliğine iadesine 30/9/1957 tarihinde ekseriyete karar verildi.

Y. C. G. K. K. 30/9/1957 İtiraz 147/145.

İŞ KAZALARI — CEZA DAVASI — İŞÇİ SİGORTALARININ MÜDAHALESİ

Özü : İşçi Sigortaları Kurumunun iş kazalarından doğan ceza davalarına müdahale etmiye yetkisi yoktur.

İş kazasına uğrayan sigortalı işçilerin kazaya uğramalarına sebebiyet verenler hakkında aölan ceza davalarına İşçi Sigortaları Kurumunun

müdahale edebilip edemeyeceği hususunda Birinci Ceza Dairesinin 13/11/1951 tarih ve 2343/2337 sayılı kararıyla Dördüncü Ceza Dairesinin 21/2/1950 tarih ve 1268/2214 ve 5/2/1952 tarih ve 529/1203 sayılı kararları arasında hasil olan içtihat ihtilâfının halli istenmekle keyfiyet içtihadı birleştirme ceza kısmı umumî heyetince tetkik ve müzakere olundu :

İş kazalarından doğan ceza davalarına bu yüzden mutazarrır olan mağdur veya ölümü halinde zarar gören mirasçı veya sair hak sahiplerinin müdahale edebileceğine göre İşçi Sigortaları Kurumu ve ceza davalarıyla doğrudan doğruya ilgili sayılamaz. Suçta zarar görenlere kurumun kanunen bir menfaat teminine mecbur olması hukuki bir muamele ve taahhüt mahiyetini haiz olup bu hal, kuruma âmme davasına müdahale yetkisini ve maznunun cezasını istemek hakkını bahşetmemek icabeder. Kurum, hukuk mahkemesinde sağladığı menfaat karşılığını alâkalılardan istemek hakkını haizdir. Esasen sadece şahsi hak talebinde bulunabilme de ceza davasına müdahale edebilmek yetkisini tevhit edememek iktiza eder. Ceza Usulünün 365 inci maddesinin sârih hükmüne göre şahsi hak talebi, ancak, müdahalenin kabulünden sonra dermeyan edilebilir.

4772 sayılı kanunun 62 nci maddesinde (Bu soruşturmaların amacı ancak sigortalı ile hak sahibi kimselerin ve İşçi Sigortaları İdaresinin haklarını tesbit etmektir. İşde görülecek suç niteliği dolayısıyla yapılacak ceza ve kovuşturma ve soruşturmaları Ceza Mahkemeleri Usulü Kanununa göre yürütülür. Şu kadar ki, İşçi Sigortaları İdaresi ilgili C. Müddeiumumiliğinden bu yoldaki soruşturmaların sonucu hakkında bilgi alabilir.) denilmektedir.

Görülüyor ki, müdahale hususunda 62 nci madde Ceza Mahkemeleri Usulü Kanununun koyduğu esaslar üzerinde hiç bir takyidi hüküm vâzetmemiştir. Bilâkis, C. Müddeiumumiliğinden soruşturmaların sonucu hakkında bilgi istemeğe dair hüküm, kurumun ceza davasında hazır bulunmayacağına, ancak, neticeyi C. Müddeiumumiliği yoluyla öğrenebileceğine delâlet etmektedir.

Netice : İşçi Sigortaları Kurumunun iş kazalarından doğan ceza davalarına müdahale edemeyeceğine birinci müzakerede ittifakla 3/6/1957 tarihinde karar verildi.